

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING	
PANEL GODDEFEBAU (O'R PWYLLGOR SAFONAU)		DISPENSATION PANEL (OF THE STANDARDS COMMITTEE)	
DYDD IAU, 24 MEDI 2015 am 5.00 o'r gloch y.p.		THURSDAY, 24 SEPTEMBER, 2015 at 5.00 p.m.	
YSTAFELL BWYLLGOR 1, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGEFNI		COMMITTEE ROOM 1, COUNCIL OFFICES, LLANGEFNI	
Swyddog Pwyllgor	Mairwen Hughes (01248) 752515	Committee Officer	

Aelodau Annibynnol / Independent Members

Mr. Islwyn Jones
Mrs. Dilys Shaw
Mr. Michael Wilson (**Cadeirydd/Chair**)

R H A G L E N

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn Perthynas ag unrhyw eitem ar y rhaglen.

2 CAIS AM GANIATAD ARBENNIG (Tudalennau 1 - 42)

Ystyried cais am ganiatad arbennig.

Copi o'r cais a'r papurau perthnasol ynghlwm.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU (PANEL CANIATÂD ARBENNIG)
DYDDIAD:	24 MEDI 2015, 5PM
TEITL YR ADRODDIAD:	YSTYRIED CAIS AR Y CYD AM GANIATÂD ARBENNIG
PWRPAS YR ADRODDIAD:	YSTYRIED CAIS AR Y CYD GAN AELODAU O GYNGOR SIR YNYS MÔN AM GANIATÂD ARBENNIG MEWN PERTHYNAS AG ADRODDIAD O'R ENW 'DARPARU CLYBIAU BRECWAST DI-DÂL MEWN YSGOLION CYNRADD' A FYDD YN CAEL EI DRAFOD GAN Y CYNGOR SIR AR 29 MEDI 2015
ADRODDIAD GAN:	PENNAETH SWYDDOGAETH (BUSNES Y CYNGOR) / SWYDDOG MONITRO
SWYDDOG CYSWLLT:	LYNN BALL, PENNAETH SWYDDOGAETH (BUSNES Y CYNGOR) / SWYDDOG MONITRO

DOGFENNAU SYDD WEDI EU HAMGÁU:

1. Cais ar y Cyd
2. Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn (wedi'i uwchleuo)
3. Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Rhoi Caniatâd Arbennig) (Cymru) 2001 (wedi'i uwchleuo)
4. Adroddiad i'r Cyngor o'r enw 'Darparu Clybiau Brecwast Di-dâl mewn Ysgolion Cynradd'

MATERION CYFREITHIOL

Yn unol â Chôd Ymddygiad yr Aelodau, gwaherddir y rheini sydd â diddordebau rhagfarnus rhag cymryd rhan ym musnes y Cyngor.

Mae'r categorïau o ddiddordebau personol wedi'u rhestru ym mharagraff 10 y Côd yn **Atodiad 2**. Pe bai diddordeb personol yn bodoli, rhaid i'r Aelod ddatgelu'r diddordeb mewn unrhyw gyfarfod lle bod busnes sy'n berthnasol i'r diddordeb yn cael ei drafod, ond fe all yr Aelod gymryd rhan yn y drafodaeth a phleidleisio, fel bydd yn briodol.

Fodd bynnag, pe bai'r diddordeb personol hefyd yn un "rhagfarnus", ni all yr Aelod gymryd rhan yn y drafodaeth na'r pleidleisio a rhaid iddo/iddi hefyd fynd allan o ystafell y cyfarfod. Ceir y diffiniad o ddiddordeb rhagfarnus ym mharagraff 12 y Côd yn **Atodiad 2**.

Mae'r gwaharddiad ar Aelodau sydd â diddordeb rhagfarnus rhag cymryd rhan, a lle nad oes unrhyw ddarpariaethau lliniarol yn y Côd, yn waharddiad absoliwt, oni bai bod yr Aelod sy'n cael ei effeithio wedi cael caniatâd arbennig yn gyntaf gan y Pwyllgor Safonau. Mewn gwirionedd, mae caniatâd arbennig yn mynd y tu draw i ddiddordeb sy'n rhagfarnu.

Ni fedrir ond rhoddi caniatâd arbennig mewn amgylchiadau penodol sydd wedi eu rhestru yn Adran 2 **Atodiad 3**. Mae'r rheiny a all fod yn berthnasol yn y cyd-destun hwn ynghlwm wedi eu huwchleuo.

Y CAIS

Cyfeirir y Panel at y Ffurflen Gais yn **Atodiad 1**. Mae'r Cais yn ymwneud â'r eitem o fusnes y cyfeirir ati yn **Atodiad 4**, sef adroddiad a fydd yn cael ei drafod gan y Cyngor llawn ar 29 Medi 2015. Yn gryno, bydd y Cyngor yn penderfynu a ddylid cyflwyno ffioedd ariannol ar gyfer costau gofal sydd ynghlwm wrth ddarparu clybiau brecwast am ddim yn yr ysgolion cynradd. I'r sawl a effeithir, mae'r Adroddiad i'r Cyngor yn argymhell ffi flynyddol a fydd, o bosib, hyd at £384. Mae hyn yn seiliedig ar wneud defnydd llawn o'r gwasanaeth ar gyfer tri neu ragor o blant ac yn unol â'r trothwy neu'r 'cap' a awgrymir yn yr Adroddiad, sef dwy bunt y diwrnod.

Y SAIL AR GYFER CANIATÂD ARBENNIG

Cyflwynir y cais hwn ar y sail a ganlyn:-

- Paragraff 2(c);
- Paragraff 2(d);
- Paragraff 2(e);
- Paragraff 2(f)

Atodiad 3.

Os yw'r Panel yn penderfynu rhoi caniatâd arbennig, yna dylid ystyried gosod cyfyngiadau ac/neu ymestyn y caniatâd arbennig i amgylchiadau yn y dyfodol lle gall yr un rhwystrau godi ac y dylid eu dileu.

ARGYMHELLION:-

1. Rhoddi caniatâd generig yn unol â pharagraffau 2(c), 2(d), 2(e) a 2(f) Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Rhoi Caniatâd Arbennig) (Cymru) 2001.
2. Dylai telerau'r caniatâd arbennig ganiatáu i unrhyw Aelodau sy'n dibynnu arno siarad a phleidleisio ar y mater.
3. Dylai'r caniatâd arbennig gynnwys y cyfarfod a gynhelir ar 29 Medi 2015 ond dylai hefyd gael ei ymestyn i unrhyw drafodaeth bellach ar y mater hwn am weddill tymor y Cyngor hwn.

ATODIAD / ENCLOSURE
1

YSTYRIED CAIS AR Y CYD AM GANIATÂD ARBENNIG

PWYLLGOR SAFONAU CYNGOR SIR YNYS MÔN

CAIS I'R PWYLLGOR SAFONAU AM GANIATÂD ARBENNIG YN UNOL AG OS 2001 Rhif 2279 (W. 169)

1. **Enw'r Ymgeisydd** : Holl Aelodau Cyngor Sir Ynys Môn y gall yr amgylchiadau a amlinellir yn y cais hwn fod yn berthnasol iddynt.
2. **Cyfeiriad yr Ymgeisydd** : Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni
3. **Awdurdod Perthnasol** : Cyngor Sir Ynys Môn
4. **Pwyllgor/Pwyllgorau** : Y Cyngor Llawn ar 29 Medi 2015 ac wedi hynny.
5. **Cofrestrwyd Diddordeb yn unol ag Adran 81 (1) & (2) Deddf Llywodraeth Leol 2000 (os yn berthnasol):**

d/b

6. **Manylion am y diddordeb y gofynnir am Ganiatâd Arbennig yn ei gylch** :

Ar 29 Medi 2015, bydd y Cyngor yn ystyried a ddylai gyflwyno ffioedd ai peidio mewn perthynas â chost y gofal a ddarperir mewn clybiau brecwast mewn ysgolion cynradd.

Mae'r argymhelliad yn yr adroddiad perthnasol yn awgrymu ffi ddyddiol ar gyfer pob plentyn sy'n defnyddio'r gwasanaeth, wedi ei gapio ar uchafswm o £2 y diwrnod ar gyfer teulu o 3 neu ragor o blant sy'n defnyddio'r gwasanaeth. Yn seiliedig ar 192 o ddyddiau ysgol mewn blwyddyn, y ffi uchaf fyddai £384.

Mae'r drafodaeth ar y mater hwn yn creu diddordeb yn unol â Rhan 3.10(2)(c)(i) y Côd ac mae'n debygol hefyd o gwrdd â'r diffiniad o ddiddordeb rhagfarnus dan baragraff 12(1) y Côd.

Dyma'r darpariaethau perthnasol:-

10(2)(c)(i) "Rhaid i chi ystyried bod gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae wnelo eich awdurdod ag ef pe byddai'n rhesymol ystyried y byddai penderfyniad arno yn effeithio ar eich llesiant neu eich sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person yr ydych yn byw gydag ef/hi, neu unrhyw berson y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef/hi; a

12(1) ".... lle mae gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os yw'r buddiant yn un y byddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol ei ystyried fel un sydd mor arwyddocaol fel y byddai'n debygol o ragfarnu eich barn ynghylch buddiant y cyhoeddus".

Yn ychwanegol at hyn, mae'r Côd Ymddygiad yn cynnwys caniatadau arbennig ar gyfer rhai sydd â diddordebau rhagfarnus mewn rhai amgylchiadau penodol.

Paragraff 12(2)(b)(ii)

"...nid ystyrir bod gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os bydd y busnes hwnnw yn ymwneud â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â

phrydau ysgol, cludiant a threuliau teithio, os ydych chi'n warchodwr, yn rhiant, yn fam-gu neu'n nain neu'n dad-cu neu'n daid, neu os oes gennych gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn adran 3 Deddf Plant 1989) dros blentyn sy'n cael addysg amser llawn, onid yw'r busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol y mae'r plentyn hwnnw'n ei mynychu;

Oherwydd bod y posibilrwydd o godi ffioedd yn ymwneud â darparu gofal yn hytrach na "phrydau ysgol", nid yw'r caniatâd arbennig sydd wedi ei gynnwys yn y Côd yn uniongyrchol berthnasol i'r amgylchiadau hyn ac nid yw'r categori ychwaith yn ymestyn i'r holl berthnasau a fedrai yn rhesymol gael eu hystyried fel "cysylltiadau personol agos" dan y Côd.

Serch hynny, mae paragraff 12(2)(b)(ii) yn nodi'n glir fwriad statudol (sy'n rhagflaenu'r ddarpariaeth o glybiau brecwast am ddim) i ganiatáu i'r sawl gyda'r diddordeb hwn / ddiddordebau tebyg iawn gymryd rhan lawn yn y drafodaeth a phleidleisio ar benderfyniadau yn y categori hwn.

7. **Y Sail Statudol y dibynnir arni i gefnogi'r Cais :**

Adran 2(c), (d), (e) a (f) Rheoliadau Pwyllgor Safonau (Rhoi Caniatâd Arbennig) (Cymru) 2001

8. **Dyddiad cyflwyno'r cais :**

I'w ystyried gan Banel o'r Pwyllgor Safonau ar 24 Medi 2015

9. **Dyddiad y mae angen y Penderfyniad :**

29/09/2015

A. **Penderfyniad y Pwyllgor Safonau :**

B. **Y dyddiad y gwnaed y Penderfyniad:**

C. **Partïon y mae angen eu hysbysu :**

ATODIAD / ENCLOSURE
2

5.8 Protocolau Rheolaeth Wleidyddol

5.9 Rhoddion a Lletygarwch

5.1 Côt Ymddygiad i Aelodau

Dyma'r Côt Ymddygiad Enghreifftiol a fabwysiadwyd gan y Cyngor Sir ar 09.05.2008 yn unol â'r drafft a gafwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru sy'n ymgorffori'r angen i fynychu hyfforddiant gorfodol fel y caiff ei ddisgrifio yn Rhan 2 – Darpariaethau Cyffredinol paragraff 4(d)

Rhan 1 – Dehongli

1. (1) Yn y cod hwn

mae “aelod” (“member”) yn cynnwys aelod cyfetholedig onid yw'r cyd-destun yn mynnu fel arall; ystyr “aelod cyfetholedig” (“co-opted member”), mewn perthynas ag awdurdod perthnasol, yw person nad yw'n aelod o'r awdurdod ond—

(a) sy'n aelod o unrhyw bwyllgor neu Is-Bwyllgor i'r awdurdod, neu

(b) sy'n aelod o unrhyw gyd-bwyllgor neu gyd-Is-Bwyllgor i'r awdurdod, ac sy'n cynrychioli'r awdurdod arno,

ac sydd â'r hawl i bleidleisio ar unrhyw gwestiwn sydd i'w benderfynu mewn unrhyw gyfarfod o'r pwyllgor neu o'r Is-Bwyllgor hwnnw;

ystyr “eich awdurdod” (“your authority”) yw'r awdurdod perthnasol yr ydych chi'n aelod neu'n aelod cyfetholedig ohono;

ystyr “awdurdod perthnasol” (“relevant authority”) yw —

(a) cyngor sir,

(b) cyngor bwrdeistref sirol,

(c) cyngor cymuned,

(ch) awdurdod tân ac achub a gyfansoddwyd drwy gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 (1) neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo,

(1) 2004 p.21

(d) awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995 (2);

(2) 1995 p.25

ystyr “cyfarfod” (“meeting”) yw unrhyw gyfarfod —

(a) o'r awdurdod perthnasol,

(b) o unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod perthnasol,

(c) o unrhyw bwyllgor, Is-Bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-Is-Bwyllgor i'r awdurdod perthnasol neu unrhyw bwyllgor, is-bwyllgor, cyd-bwyllgor neu gyd-is-bwyllgor o'r fath i unrhyw weithrediaeth neu fwrdd i'r awdurdod, neu

(ch) y mae aelodau neu swyddogion yr awdurdod perthnasol yn bresennol ynddo ac eithrio cyfarfod grŵp gwleidyddol a gyfansoddwyd yn unol â rheoliad 8 o Reoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990 (3),

(3) O.S. 1990/1553 fel y'i diwygiwyd gan O.S. 1991/1389; O.S. 1998/1918; ac O.S. 1999/500.

ac mae'n cynnwys amgylchiadau pan fo aelod o weithrediaeth neu fwrdd neu swyddog sy'n gweithredu ar ei ben ei hun yn arfer un o swyddogaethau awdurdod; ac

ystyr “chi” (“you”) yw chi fel aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol.

Mewn perthynas â chynghor-cymuned, mae cyfeiriadau at swyddog monitro awdurdod a phwyllgor safonau awdurdod i'w darllen, yn y drefn honno, fel cyfeiriadau at swyddog monitro ac at bwyllgor safonau'r cyngor sir neu'r cyngor bwrdeistref sirol y mae ganddo swyddogaethau mewn perthynas â'r cyngor cymuned y mae'n gyfrifol amdano o dan adran 56(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Rhan 2 - Darpariaethau Cyffredinol

2. (1) Ac eithrio pan fo paragraff 3(a) yn gymwys, rhaid i chi gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn —

(a) pa bryd bynnag y byddwch yn cynnal busnes eich awdurdod, neu'n bresennol mewn un o gyfarfodydd eich awdurdod;

(b) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn rôl aelod y cawsoch eich ethol neu eich penodi iddi;

(c) pa bryd bynnag y byddwch yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu fel un o gynrychiolwyr eich awdurdod; neu

(ch) ar bob adeg ac mewn unrhyw gapasiti, mewn cysylltiad ag ymddygiad a nodir ym mharagraffau 6(1)(a) a 7.

(2) Dylech ddarllen y cod hwn ar y cyd â'r egwyddorion cyffredinol a ragnodir o dan adran 49(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 o ran Cymru.

3. Os byddwch wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i wasanaethu —

(a) ar awdurdod perthnasol arall, neu ar unrhyw gorff arall, sy'n cynnwys awdurdod heddlu neu Fwrdd Iechyd Lleol rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw, gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod arall neu'r corff arall hwnnw; neu

(b) ar unrhyw gorff arall nad oes ganddo god sy'n ymwneud ag ymddygiad ei aelodau, rhaid i chi, pan fyddwch yn gweithredu ar ran y corff arall hwnnw, gydymffurfio â'r cod ymddygiad hwn, ac eithrio pan yw'n gwrthdaro ag unrhyw rwymedigaethau cyfreithlon eraill y gall y corff hwnnw fod yn ddarostyngedig iddynt neu i'r graddau y mae'n gwrthdaro â'r cyfryw rwymedigaethau.

4. Rhaid i chi —

(a) cyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, eu hil, eu hanabledd, eu cyfeiriadedd rhywiol, eu hoed neu eu crefydd;

(b) dangos parch at eraill ac ystyriaeth ohonynt;

(c) peidio ag ymddwyn fel bwli neu harasio unrhyw berson; a

(ch) peidio â gwneud dim sy'n cyfaddawdu, neu sy'n debygol o gyfaddawdu, didueddrwydd y sawl sy'n gweithio i'ch cyngor neu ar ei ran.

(d) mynychu o leiaf un sesiwn hyfforddiant ar y côd ymddygiad hwn yn ystod pob tymor llawn yn y swydd ac, yn achos yr aelodau hynny sydd wedi cael eu hethol i'r Cyngor Sir am y tro cyntaf a'r rheiny sydd wedi cael eu haillethol ond nad ydynt wedi treulio cyfnod di-dor yn y swydd, rhaid iddynt fynychu'r hyfforddiant yn ystod y chwe mis yn dilyn eu hethol.

5. Rhaid i chi —

(a) peidio â datgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth y byddai'n rhesymol ystyried ei bod o natur gyfrinachol, heb gydsyniad datganedig person a awdurdodwyd i roi cydsyniad o'r fath, neu onid yw'r gyfraith yn mynnu eich bod yn gwneud hynny;

(b) peidio â rhwystro unrhyw berson rhag gweld gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl i'w gweld yn ôl y gyfraith.

6. (1) Rhaid i chi —

(a) peidio ag ymddwyn mewn ffordd y gellid yn rhesymol ei hystyried yn un sy'n dwyn anfri ar eich swydd neu ar eich awdurdod;

(b) adrodd, p'un ai drwy weithdrefn adrodd gyfrinachol eich awdurdod neu'n uniongyrchol i'r awdurdod priodol, ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall neu gan unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran ac y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn golygu neu'n debygol o olygu ymddygiad troseddol (nad yw at ddibenion y paragraff hwn yn cynnwys tramgwyddau neu ymddygiad y gellir ei gosbi drwy gosb benodedig);

(c) adrodd i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac i swyddog monitro eich awdurdod ar unrhyw ymddygiad gan aelod arall y mae'n rhesymol i chi fod o'r farn ei fod yn groes i'r cod ymddygiad hwn;

(ch) peidio â gwneud cwynion blinderus, maleisus neu wacsaw yn erbyn aelodau eraill neu unrhyw un sy'n gweithio i'ch awdurdod neu ar ei ran.

(2) Rhaid i chi gydymffurfio ag unrhyw gais gan swyddog monitro eich awdurdod, neu gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, mewn cysylltiad ag ymchwiliad a wneir yn unol â'u gwahanol bwerau statudol.

7. Rhaid i chi —

(a) yn eich capasiti swyddogol neu fel arall, beidio â defnyddio neu geisio defnyddio eich safle yn amhriodol i roi neu i sicrhau mantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall, neu i greu neu i osgoi anfantais i chi eich hun neu i unrhyw berson arall;

(b) peidio â defnyddio adnoddau eich awdurdod, neu awdurdodi eraill i'w defnyddio—

(i) yn annoeth;

(ii) yn groes i ofynion eich awdurdod;

(iii) yn anghyfreithlon;

(iv) ac eithrio mewn dull a fwriedir i hwyluso neu i ffafrio cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu'r swydd yr ydych wedi eich ethol neu eich penodi iddo neu iddi;

(v) yn amhriodol at ddibenion gwleidyddol; neu

(vi) yn amhriodol at ddibenion preifat.

8. Rhaid i chi —

(a) pan fyddwch yn cyfrannu mewn cyfarfodydd neu'n gwneud penderfyniadau ynghylch busnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef, wneud hynny ar sail rhinweddau'r amgylchiadau o dan sylw ac er budd y cyhoedd gan roi sylw i unrhyw gyngor perthnasol a ddarperir gan swyddogion eich awdurdod, ac yn benodol gan—

(i) pennaeth gwasanaeth taledig yr awdurdod;

(ii) prif swyddog cyllid yr awdurdod;

(iii) swyddog monitro'r awdurdod;

(iv) prif swyddog cyfreithiol yr awdurdod (y dylid ymgynghori ag ef pan fo unrhyw amheuaeth ynghylch pŵer yr awdurdod i weithredu, ynghylch a yw'r cam a arfaethir yn dod o fewn y fframwaith polisi y cytunwyd arno gan yr awdurdod neu os gallai canlyniadau cyfreithiol gweithredu neu fethu â gweithredu gan yr awdurdod gael ôl-ffeithiau pwysig);

(b) rhoi rhesymau dros bob penderfyniad yn unol ag unrhyw ofynion statudol ac unrhyw ofynion rhesymol ychwanegol a osodir gan eich awdurdod.

9. Rhaid i chi —

(a) parchu'r gyfraith a rheolau eich awdurdod sy'n llywodraethu hawlio treuliau a lwfansau mewn cysylltiad â'ch dyletswyddau fel aelod;

(b) osgoi derbyn rhoddion oddi wrth neb, na lletygarwch (ac eithrio lletygarwch swyddogol, megis derbyniad dinesig neu weithio dros ginio, a awdurdodir yn briodol gan eich awdurdod) na buddiannau materol neu wasanaethau i chi eich hun neu i unrhyw berson os byddai gwneud hynny'n eich rhoi o dan rwymedigaeth amhriodol, neu os gallai'n rhesymol ymddangos fel pe bai'n gwneud hynny.

Rhan 3 - Buddiannau

Buddiannau Personol

10. (1) Ym mhob mater rhaid i chi ystyried a oes gennych fuddiant personol, ac a yw'r cod ymddygiad hwn yn ei gwneud yn ofynnol i chi ddatgelu'r buddiant hwnnw.

(2) Rhaid i chi ystyried bod gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef —

(a) os yw'n gysylltiedig â'r canlynol, neu'n debygol o effeithio arnynt —

(i) unrhyw gyflogaeth yr ydych yn ymgymryd â hi neu fusnes yr ydych yn ei redeg;

(ii) unrhyw berson sy'n eich cyflogi neu sydd wedi eich penodi, unrhyw ffyrn yr ydych yn bartner ynddi neu unrhyw gwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl;

(iii) unrhyw berson, ac eithrio eich awdurdod, sydd wedi rhoi taliad i chi mewn cysylltiad â'ch ethol neu mewn cysylltiad ag unrhyw dreuliau a dynnwyd gennych wrth i chi gyflawni eich dyletswyddau fel aelod;

(iv) unrhyw gorff corfforaethol y mae ganddo le busnes neu dir yn ardal eich awdurdod, ac y mae gennych chi fuddiant llesiannol mewn dosbarth o warannau sydd gan y corff hwnnw ac sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £25,000 neu un ganfed ran o gyfanswm cyfalaf cyfrannau dyroddedig y corff hwnnw;

(v) unrhyw gontract am nwyddau, gwasanaethau neu waith neu weithfeydd a wnaed rhyngoch chi, rhwng ffyrn yr ydych yn bartner ynddi, neu rhwng cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu rhwng corff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod a'ch awdurdod;

(vi) unrhyw dir y mae gennych fuddiant llesiannol ynddo ac sydd yn ardal eich awdurdod;

(vii) unrhyw dir y mae eich awdurdod yn landlord arno ac y mae ffyrn yr ydych yn bartner ynddi, cwmni yr ydych yn gyfarwyddwr arno ac yn derbyn tâl, neu gorff o'r math a ddisgrifir yn is-baragraff (iv) uchod yn denant arno;

(viii) unrhyw gorff yr ydych wedi eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(ix) unrhyw —

(aa) awdurdod cyhoeddus neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus;

(bb) cwmni, cymdeithas ddiwydiannol a darbodus, elusen, neu gorff arall a chanddo ddibenion elusennol;

(cc) corff y mae dylanwadu ar farn neu bolisi cyhoeddus ymhlith ei brif ddibenion;

(chch) undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol; neu

(dd) clwb preifat neu gymdeithas breifat sy'n gweithredu o fewn ardal eich awdurdod,

(ee) yr ydych yn aelod ohono neu ohoni neu mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo neu ynddi;

(x) unrhyw dir yn ardal eich awdurdod y mae gennych drwydded (ar eich pen eich hun neu ar y cyd ag eraill) i'w feddiannu am 28 o ddiwrnodau neu fwy;

(b) pe byddai'n rhesymol i aelod o'r cyhoedd ganfod bod gwrthdaro rhwng eich rôl o ran gwneud penderfyniad, ar y busnes hwnnw, ar ran eich awdurdod yn gyfan a'ch rôl o ran cynrychioli buddiannau etholwyr yn eich ward neu eich dosbarth etholiadol; neu

(c) pe byddai'n rhesymol ystyried penderfyniad arno yn benderfyniad a fyddai'n effeithio —

(i) ar eich llesiant neu eich sefyllfa ariannol, neu lesiant neu sefyllfa ariannol person yr ydych yn byw gydag ef, neu unrhyw berson y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef;

(ii) ar unrhyw gyflogaeth yr ymgwymerir â hi neu fusnes a redir gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i);

(iii) ar unrhyw berson sy'n cyflogi neu sydd wedi penodi'r cyfryw bersonau ag a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i), unrhyw ffyrm y mae'r cyfryw bersonau'n bartneriaid ynddi, neu unrhyw gwmni y maent yn gyfarwyddwyr arno;

(iv) ar unrhyw gorff corfforaethol y mae gan bersonau fel a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) fuddiant llesiannol mewn dosbarth o warannau sy'n werth mwy na'r gwerth enwol o £5,000; neu

(v) ar unrhyw gorff a restrir ym mharagraffau 10(2)(a)(ix)(aa) i (dd) y mae personau a ddisgrifir yn 10(2)(c)(i) mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol ynddo,

a hynny i raddau mwy —

(aa) yn achos awdurdod â dosbarthiadau etholiadol neu wardiau, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn y dosbarth etholiadol neu'r ward, yn ôl y digwydd, y bydd y penderfyniad yn effeithio arnynt; neu

(bb) ym mhob achos arall, na'r rhelyw o bobl eraill sy'n talu'r dreth gyngor, o bobl eraill sy'n talu ardrethi neu breswylwyr eraill yn ardal yr awdurdod.

Datgelu Buddiannau Personol

11. (1) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn bresennol mewn cyfarfod lle y caiff y busnes hwnnw ei ystyried, rhaid i chi ddatgelu ar lafar gerbron y cyfarfod hwnnw fodolaeth a natur y buddiant hwnnw cyn i'r cyfarfod ystyried y busnes neu ar ddechrau'r ystyriaeth, neu pan ddaw'r buddiant i'r amlwg.

(2) Pan fydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch yn gwneud —

(a) cynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod ynghylch y

busnes hwnnw, dylech gynnwys manylion am y buddiant hwnnw yn y gyfathrebiaeth ysgrifenedig; neu

(b) cynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) i un o aelodau neu o swyddogion eich awdurdod dylech ddatgelu'r buddiant ar ddechrau'r cyfryw gynrychioliadau, neu pan ddaw'n amlwg i chi fod gennych fuddiant o'r fath, a chadarnhau'r cynrychioliad a'r buddiant yn ysgrifenedig o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff 14(1)(b) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef ac y byddwch wedi gwneud penderfyniad wrth arfer un o swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd, rhaid i chi mewn perthynas â'r busnes hwnnw sicrhau bod unrhyw ddatganiad ysgrifenedig ynghylch y penderfyniad hwnnw'n cofnodi bodolaeth a natur eich buddiant.

(4) Rhaid i chi, mewn cysylltiad â buddiant personol nas datgelwyd eisoes, cyn cyfarfod neu'n syth ar ôl diwedd cyfarfod pan ddatgelir y buddiant yn unol ag is-baragraff 11(1), roi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod yn unol ag unrhyw ofynion a nodir gan swyddog monitro eich awdurdod o bryd i'w gilydd ond, rhaid cynnwys o leiaf —

(a) manylion am y buddiant personol;

(b) manylion am y busnes y mae'r buddiant personol yn gysylltiedig ag ef; ac

(c) eich llofnod

(5) Pan fydd eich swyddog monitro wedi cytuno bod yr wybodaeth sy'n ymwneud â'ch buddiant personol yn wybodaeth sensitif, yn unol â pharagraff 16(1), mae eich rhwymedigaethau o dan y paragraff 11 hwn i ddatgelu'r cyfryw wybodaeth, p'un ai ar lafar neu'n ysgrifenedig, i'w disodli gan rwymedigaeth i ddatgelu bodolaeth buddiant personol ac i gadarnhau bod eich swyddog monitro wedi cytuno bod y cyfryw fuddiant personol o natur gwybodaeth sensitif.

(6) At ddibenion is-baragraff (4), dim ond os bod hysbysiad ysgrifenedig wedi ei ddarparu yn unol â'r cod hwn ers y dyddiad diwethaf pryd yr etholwyd chi, y penodwyd chi neu yr enwebwyd chi'n aelod o'ch awdurdod y bernir bod buddiant personol wedi ei ddatgelu eisoes.

(7) At ddibenion is-baragraff (3), os na ddarperir hysbysiad ysgrifenedig yn unol â'r paragraff hwnnw bernir na fyddwch wedi datgan buddiant personol yn unol â'r cod hwn.

Buddiannau sy'n Rhagfarnu

12. (1) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (2) isod, os bydd gennych fuddiant personol mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu yn y busnes hwnnw os bydd y buddiant yn un y bydd yn rhesymol i aelod o'r cyhoedd sy'n gwybod y ffeithiau perthnasol fod o'r farn ei fod mor arwyddocaol fel y bydd yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch buddiant cyhoeddus.

(2) Yn ddarostyngedig i is-baragraff (3), nid ystyrir bod gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes os bydd y busnes hwnnw —

(a) yn gysylltiedig —

(i) ag awdurdod perthnasol arall yr ydych hefyd yn aelod ohono;

(ii) ag awdurdod cyhoeddus arall neu gorff sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus lle yr ydych mewn safle rheolaeth neu reoli cyffredinol;

(iii) â chorff yr ydych wedi cael eich ethol, eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(iv) â'ch rôl fel llywodraethwr ysgol (os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod) oni bai bod y busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol yr ydych yn un o'i llywodraethwyr;

(v) â'ch rôl fel aelod o Fwrdd Iechyd Lleol os na chawsoch eich penodi neu eich enwebu gan eich awdurdod i fod arno;

(b) yn gysylltiedig:

(i) â swyddogaethau tai eich awdurdod os oes gennych denantiaeth neu les gyda'ch awdurdod, ar yr amod nad oes arnoch i'ch awdurdod ôl-ddyledion rhent o fwy na deufis, ac ar yr amod nad yw'r swyddogaethau hynny'n ymwneud yn arbennig â'ch tenantiaeth neu â'ch les;

(ii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â phrydau ysgol, cludiant a threuliau teithio, os ydych chi'n warchodwr, yn rhiant, yn fam-gu neu'n nain neu'n dad-cu neu'n daid, neu os oes gennych gyfrifoldeb rhiant (fel y'i diffinnir yn adran 3 o Deddf Plant 1989) dros blentyn sy'n cael addysg lawnamser, onid yw'r busnes yn benodol gysylltiedig â'r ysgol y mae'r plentyn hwnnw'n ei mynychu;

(iii) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â thâl salwch statudol o dan Ran XI o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992, os ydych yn cael, neu os oes gennych hawl i gael, taliad o'r fath gan eich awdurdod;

(iv) â swyddogaethau eich awdurdod mewn cysylltiad â lwfans neu daliad a wneir o dan adrannau 22(5), 24(4) a 173 i 176 o Deddf Llywodraeth Leol 1972, lwfans neu

bensiwn o dan adran 18 o Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 neu lwfans neu daliad o dan adran 100 o Deddf Llywodraeth Leol 2000;

(c) yn gysylltiedig â'ch rôl fel cynghorydd cymunedol mewn perthynas â grant, benthychiad neu fath arall ar gymorth ariannol a wnaed gan eich cyngor cymuned i gyrff cymunedol neu wirfoddol hyd at uchafswm o £500.

(3) Nid yw'r esemptiadau yn is-baragraff (2)(a) yn gymwys os yw'r busnes yn gysylltiedig â dyfarnu ar unrhyw gymeradwyaeth, cydsyniad, trwydded, caniatâd neu gofrestriad.

Pwyllgorau Trosolygu a Chraffu

13. Bydd gennych hefyd fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes sydd gerbron un o bwyllgorau trosolygu a chraffu eich awdurdod (neu un o is-bwyllgorau pwyllgor o'r fath) —

(a) os bydd y busnes hwnnw'n gysylltiedig â phenderfyniad a wnaed (p'un a gafodd ei weithredu ai peidio) neu gam a gymerwyd gan weithrediaeth, bwrdd, neu un arall o bwyllgorau, is-bwyllgorau, cyd-bwyllgorau neu o gyd-is-bwyllgorau eich awdurdod; a

(b) os oeddech chi, ar yr adeg pan wnaed y penderfyniad neu pan gymerwyd y cam, yn aelod o'r weithrediaeth, y bwrdd, y pwyllgor, yr is-bwyllgor, y cyd-bwyllgor neu'r cyd-is-bwyllgor a grybwyllir yn is-baragraff (a) a'ch bod chi'n bresennol pan wnaed y penderfyniad hwnnw neu pan gymerwyd y cam hwnnw.

Cyfrannu mewn Perthynas â Datgelu Buddiannau

14. (1) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2), (3) a (4), os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef rhaid i chi, oni roddwyd i chi ollyngiad gan bwyllgor safonau eich awdurdod —

(a) ymadael â'r ystafell, y siambr neu'r man lle y mae cyfarfod i ystyried y busnes yn cael ei gynnal—

(i) pan fo is-baragraff (2) yn gymwys, yn syth ar ôl i'r cyfnod ar gyfer gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes ddod i ben a beth bynnag cyn i ystyriaeth bellach o'r busnes ddechrau, p'un a ganiateir i'r cyhoedd aros yn bresennol ar gyfer y cyfryw ystyriaeth ai peidio; neu

(ii) mewn unrhyw achos arall, pa bryd bynnag y daw i'r amlwg bod y busnes hwnnw'n cael ei ystyried yn y cyfarfod hwnnw;

(b) peidio ag arfer swyddogaethau gweithrediaeth neu fwrdd mewn perthynas â'r busnes hwnnw;

(c) peidio â cheisio dylanwadu ar benderfyniad ynghylch y busnes hwnnw;

(ch) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau ysgrifenedig (p'un ai drwy lythyr, neges ffacs neu ar ryw ffurf arall ar gyfathrebu electronig) mewn perthynas â'r busnes hwnnw; a

(d) peidio â gwneud unrhyw gynrychioliadau llafar (p'un ai'n bersonol neu ar ryw ffurf ar gyfathrebu electronig) mewn cysylltiad â'r busnes hwnnw neu rhaid i chi roi'r gorau ar unwaith i wneud y cyfryw gynrychioliadau llafar pan ddaw'r buddiant sy'n rhagfarnu i'r amlwg.

(2) Os oes gennych fuddiant sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fusnes y mae a wnelo eich awdurdod ag ef cewch fod yn bresennol mewn cyfarfod ond dim ond er mwyn gwneud cynrychioliadau, ateb cwestiynau neu roi tystiolaeth sy'n ymwneud â'r busnes, ar yr amod y caniateir hefyd i'r cyhoedd fod yn bresennol yn y cyfarfod i'r un diben, p'un ai o dan hawl statudol neu fel arall.

(3) Nid yw is-baragraff (1) yn eich rhwystro rhag bod yn bresennol a chyfrannu mewn cyfarfod —

(a) os gofynnir i chi fod yn bresennol mewn cyfarfod pwyllgor trosolwg neu graffu, gan y cyfryw bwyllgor ac yntau'n arfer ei bwerau statudol; neu

(b) os oes gennych y fantais o fod gollyngiad wedi ei roi i chi ar yr amod —

(i) eich bod yn datgan yn y cyfarfod eich bod yn dibynnu ar y gollyngiad; a

(ii) eich bod, cyn y cyfarfod neu'n syth ar ôl i'r cyfarfod orffen, yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'ch awdurdod a bod hwnnw'n cynnwys —

(aa) manylion y buddiant sy'n rhagfarnu;

(bb) manylion y busnes y mae'r buddiant sy'n rhagfarnu'n gysylltiedig ag ef;

(cc) manylion y gollyngiad a'r dyddiad pryd y'i rhoddwyd; a

(chch) eich llofnod.

(4) Os bydd gennych fuddiant sy'n rhagfarnu a'ch bod yn gwneud cynrychioliadau ysgrifenedig neu lafar i'ch awdurdod gan ddibynnu ar ollyngiad, rhaid i chi ddarparu manylion am y gollyngiad o fewn unrhyw gynrychioliad ysgrifenedig neu lafar o'r fath ac, yn yr achos olaf hwn, rhaid i chi ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer eich awdurdod o fewn 14 o ddiwrnodau ar ôl gwneud y cynrychioliad.

Rhan 4 - Cofrestr Buddiannau Aelodau

Cofrestru Buddiannau Ariannol a Buddiannau Eraill ac Aelodaeth o Gyrff a Safleoedd Rheoli

15. (1) darostyngedig i is-baragraff (3), rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl—

(a) i god ymddygiad eich awdurdod gael ei fabwysiadu neu i ddarpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol hwn gael eu cymhwyso i'ch awdurdod; neu

(b) i chi gael eich ethol neu eich penodi i swydd (os digwydd hynny'n ddiweddarach), gofrestru eich buddiannau ariannol a'ch buddiannau eraill, os ydynt yn dod o fewn categori a grybwyllir ym mharagraff 10(2)(a) yng nghofrestr eich awdurdod a gedwir o dan adran 81(1) o Deddf Llywodraeth Leol 2000, drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(2) Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl dod yn ymwybodol o unrhyw fuddiant personol newydd neu o newid i unrhyw fuddiant personol a gofrestrwyd o dan is-baragraff (1), gofrestru'r buddiant personol newydd hwnnw neu'r newid drwy ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod.

(3) Nid yw is-baragraffau (1) a (2) yn gymwys i wybodaeth sensitif a benderfynir yn unol â pharagraff 16(1).

(4) Ni fydd is-baragraff (1) yn gymwys os ydych yn aelod o awdurdod perthnasol sy'n gyngor cymuned pan fyddwch yn gweithredu yn eich capasiti fel aelod o awdurdod o'r fath.

Gwybodaeth sensitif

16. (1) Os byddwch yn ystyried bod yr wybodaeth sy'n ymwneud ag unrhyw un neu rai o'ch buddiannau personol yn wybodaeth sensitif, a bod swyddog monitro eich awdurdod yn cytuno, nid oes angen i chi gynnwys yr wybodaeth honno pan fyddwch yn cofrestru'r buddiant hwnnw, neu, yn ôl y digwydd, newid i'r buddiant o dan baragraff 15.

(2) Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi ddod yn ymwybodol o unrhyw newid yn eich amgylchiadau sy'n golygu nad yw gwybodaeth sydd wedi ei heithrio o dan is-baragraff (1) mwyach yn wybodaeth sensitif, hysbysu swyddog monitro eich awdurdod gan ofyn am i'r wybodaeth gael ei chynnwys yng nghofrestr buddiannau aelodau eich awdurdod.

(3) Yn y cod hwn, ystyr "gwybodaeth sensitif" ("sensitive information") yw gwybodaeth y mae ei rhoi ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd yn creu, neu'n debygol o greu, risg ddifrifol y gallech chi neu berson sy'n byw gyda chi fod yn destun trais neu fygythion.

Cofrestru Rhoddion a Lletygarwch

17. Rhaid i chi, o fewn 28 o ddiwrnodau ar ôl i chi gael unrhyw rodd, lletygarwch, buddiant materol neu fantais faterol, sy'n fwy na gwerth a bennir mewn penderfyniad gan eich awdurdod, ddarparu hysbysiad ysgrifenedig ar gyfer swyddog monitro eich awdurdod yn nodi bodolaeth a natur y rhodd honno, y lletygarwch hwnnw, y buddiant materol hwnnw neu'r fantais faterol honno.

Côd Ymddygiad Gweithwyr

5.2 Côd Ymddygiad ar gyfer Gweithwyr Cymwys Awdurdodau Perthnasol Yng Nghymru

Y Côd

Egwyddorion Cyffredinol

5.2.1 Mae gan y cyhoedd hawl i ddisgwyl y safonau ymddygiad uchaf gan bob gweithiwr cymwys yn yr awdurdodau perthnasol. Rôl gweithwyr o'r fath yw gwasanaethu'r awdurdod sy'n eu cyflogi wrth iddo roi cyngor, rhoi ei bolisiau ar waith a chyflwyno gwasanaethau i'r gymuned leol. Wrth gyflawni eu dyletswyddau, rhaid iddynt weithredu yn union, yn onest, yn ddiduedd ac yn wrthrychol.

Atebolrwydd

5.2.2 Mae gweithwyr cymwys yr awdurdodau perthnasol yn gweithio i'r awdurdod sy'n eu cyflogi ac yn gwasanaethu'r cyfan o'r awdurdod hwnnw. Maent yn atebol i'r awdurdod hwnnw ac mae arnynt ddyletswydd tuag ato. Rhaid iddynt weithredu yn unol â'r egwyddorion a nodir yn y Côd hwn, gan gydnabod dyletswydd holl weithwyr y sector cyhoeddus i gyflawni swyddogaethau cyhoeddus yn rhesymol ac yn unol â'r gyfraith.

Amhleidioldeb Gwleidyddol

5.2.3 Rhaid i weithwyr cymwys yr awdurdodau perthnasol, p'un a ydynt o dan gyfyngiad gwleidyddol neu beidio, ddilyn holl bolisiau'r awdurdod sydd wedi'u mynegi'n gyfreithlon a rhaid iddynt beidio â chaniatáu i'w barn bersonol neu wleidyddol hwy eu hunain ymyrryd â'u gwaith. Os yw'r gweithwyr cymwys o dan gyfyngiad gwleidyddol (oherwydd y swydd sydd ganddynt, natur y gwaith a wnânt, neu'r cyflog a delir iddynt), rhaid iddynt gydymffurfio ag unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu gweithgareddau gwleidyddol.

Cysylltiadau ag aelodau, y cyhoedd a gweithwyr eraill

5.2.4 Mae cyd-barch rhwng gweithwyr cymwys ac Aelodau yn hanfodol ar gyfer llywodraeth leol dda, a dylai'r cyswllt gwaith gael ei gadw ar sail broffesiynol.

ATODIAD / ENCLOSURE
3

OFFERYNNAU STATUDOL

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)**LLYWODRAETH LEOL,
CYMRU****Rheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001***Wedi'u gwneud**21 Mehefin 2001**Yn dod i rym**28 Gorffennaf 2001*

Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn gwneud y Rheoliadau canlynol drwy arfer y pwerau a roddwyd iddo gan adran 81(5) ac (8) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000(a).

Enw, cychwyn, cymhwyso a dehongli

1.- (1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru) 2001 a deuant i rym ar 28 Gorffennaf 2001.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys i Gymru yn unig.

(3) Yn y Rheoliadau hyn -

mae "aelod" ("*member*") yn cynnwys aelod cyfetholedig;

ystyr "awdurdod perthnasol" ("*relevant authority*") yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, cyngor cymuned, awdurdod tân neu awdurdod Parc Cenedlaethol;

ystyr "buddiant" ("*interest*") yw buddiant y mae'n ofynnol ei gofrestru yng nghofrestr buddiannau'r awdurdod perthnasol;

ystyr "corff gwirfoddol" ("*voluntary organisation*") yw corff (heblaw awdurdod lleol neu gorff cyhoeddus arall) sy'n cynnal ei weithgareddau heblaw ar gyfer gwneud elw;

acystyr "y Ddeddf" ("*the Act*") yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.

STATUTORY INSTRUMENTS

2001 No. 2279 (W. 169)**LOCAL GOVERNMENT,
WALES****The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001***Made**21st June 2001**Coming into force**28th July 2001*

The National Assembly for Wales makes the following Regulations in exercise of the power given to it by section 81(5) and (8) of the Local Government Act 2000(a).

**Name, commencement, application and
interpretation**

1.- (1) The name of these Regulations is the Standards Committees (Grant of Dispensations) (Wales) Regulations 2001 and they shall come into force on 28th July 2001.

(2) These Regulations apply to Wales only.

(3) In these Regulations -

"interest" ("*buddiant*") means an interest which is required to be registered in the relevant authority's register of interests;

"member" ("*aelod*") includes a co-opted member;

"relevant authority" ("*awdurdod perthnasol*") means a county or county borough council, a community council, a fire authority or a National Park authority;

"the Act" ("*y Ddeddf*") means the Local Government Act 2000; and

"voluntary organisation" ("*corff gwirfoddol*") means a body (other than a local authority or other public body) whose activities are carried on otherwise than for profit.

(a) 2000 p. 22.

(a) 2000 c. 22.

Yr amgylchiadau lle gellir caniatáu gollyngiadau

2. Caiff pwyllgor safonau awdurdod perthnasol ganiatáu gollyngiadau o dan adran 81(4) o'r Ddeddf -

(a) os oes gan ddim llai na hanner aelodau'r awdurdod perthnasol neu hanner aelodau un o bwyllgorau'r awdurdod (yn ôl fel y digwydd) y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw;

(b) os oes gan ddim llai na hanner aelodau gweithrediaeth arweinydd a chabinet y mae'r busnes i gael ei ystyried ganddo fuddiant sy'n berthnasol i'r busnes hwnnw a bod naill ai paragraff (ch) neu baragraff (d) hefyd yn gymwys;

(c) yn achos cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol, os byddai anallu aelod i gymryd rhan yn tarfu ar gydbwysedd gwleidyddol yr awdurdod perthnasol neu'r pwyllgor o'r awdurdod y mae'r busnes i'w ystyried ganddo i'r fath raddau nes y byddai'r canlyniad yn debygol o gael ei effeithio;

(ch) os yw natur buddiant yr aelod yn gyfryw fel na fyddai cyfranogiad yr aelod yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo yn niweidio hyder y cyhoedd yn y modd y mae busnes yr awdurdod perthnasol yn cael ei gynnal;

(d) os yw'r buddiant yn gyffredin i'r aelod ac i gyfran arwyddocaol o'r cyhoedd;

(dd) os oes cyliawnhad i'r aelod gymryd rhan yn y busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo oherwydd rôl neu arbenigedd penodol yr aelod;

(e) os yw'r busnes y mae'r buddiant yn berthnasol iddo i'w ystyried gan bwyllgor trosolygu a chraffu i'r awdurdod perthnasol ac nad yw buddiant yr aelod yn fuddiant ariannol;

(f) os yw'r busnes sydd i'w ystyried yn berthnasol i arian neu eiddo corff gwirfoddol y mae'r aelod yn aelod o'i bwyllgor neu ei fwrdd rheoli heblaw fel cynrychiolydd yr awdurdod perthnasol ac nad oes gan yr aelod unrhyw fuddiant arall yn y busnes hwnnw ar yr amod na fydd unrhyw ollyngiad yn ymestyn i gymryd rhan mewn unrhyw bleidlais mewn perthynas â'r busnes hwnnw; neu

(ff) os yw'n ymddangos i'r pwyllgor ei bod o les i drigolion ardal yr awdurdod perthnasol i'r anallu gael ei godi, ar yr amod bod hysbysiad ysgrifenedig bod y gollyngiad yn cael ei ganiatáu yn cael ei roi i Gynulliad Cenedlaethol Cymru o fewn saith diwrnod a hynny mewn unrhyw fodd y gall ei bennu.

Circumstances in which dispensations may be granted

2. The standards committee of a relevant authority may grant dispensations under section 81(4) of the Act where -

(a) no fewer than half of the members of the relevant authority or of a committee of the authority (as the case may be) by which the business is to be considered has an interest which relates to that business;

(b) no fewer than half of the members of a leader and cabinet executive of the relevant authority by which the business is to be considered has an interest which relates to that business and either paragraph (d) or (e) also applies;

(c) in the case of a county or county borough council, the inability of the member to participate would upset the political balance of the relevant authority or of the committee of the authority by which the business is to be considered to such an extent that the outcome would be likely to be affected;

(d) the nature of the member's interest is such that the member's participation in the business to which the interest relates would not damage public confidence in the conduct of the relevant authority's business;

(e) the interest is common to the member and a significant proportion of the general public;

(f) the participation of the member in the business to which the interest relates is justified by the member's particular role or expertise;

(g) the business to which the interest relates is to be considered by an overview and scrutiny committee of the relevant authority and the member's interest is not a pecuniary interest;

(h) the business which is to be considered relates to the finances or property of a voluntary organisation of whose management committee or board the member is a member otherwise than as a representative of the relevant authority and the member has no other interest in that business provided that any dispensation shall not extend to participation in any vote with respect to that business; or

(i) it appears to the committee to be in the interests of the inhabitants of the area of the relevant authority that the disability should be removed provided that written notification of the grant of the dispensation is given to the National Assembly for Wales within seven days in such manner as it may specify.

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

NATIONAL ASSEMBLY FOR WALES

OFFERYNNAU STATUDOL

STATUTORY INSTRUMENTS

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)

2001 No. 2279 (W. 169)

**LLYWODRAETH LEOL,
CYMRU**

**LOCAL GOVERNMENT ,
WALES**

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001

The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001

NODYN ESBONIADOL

EXPLANATORY NOTE

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Rheoliadau)

(This note does not form part of the Regulations)

O dan adran 51 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 ("y Ddeddf") mae'n ofynnol i gynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, awdurdodau tân ac awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru ("awdurdodau perthnasol") fabwysiadu cod ymddygiad ar gyfer aelodau ac aelodau cyfetholedig sy'n gorfod ymgorffori unrhyw ddarpariaethau gorfodol o unrhyw god ymddygiad enghreifftiol a gyhoeddir gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 50(2) o'r Ddeddf.

County and county borough councils, community councils, fire authorities and National Park authorities in Wales ("relevant authorities") are required by section 51 of the Local Government Act 2000 ("the Act") to adopt a code of conduct for members and co-opted members which must incorporate any mandatory provisions of any model code of conduct issued by the National Assembly for Wales under section 50(2) of the Act.

Mae adran 81(1) a (2) o'r Ddeddf yn darparu bod yn rhaid i'r swyddog monitro ym mhob awdurdod perthnasol sefydlu a chadw cofrestr o fuddiannau aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod a bod darpariaethau gorfodol y cod enghreifftiol sy'n gymwysadwy i bob awdurdod perthnasol yn gorfod ei gwneud yn ofynnol i aelodau ac aelodau cyfetholedig pob awdurdod gofrestru unrhyw fuddiannau ariannol ac eraill a bennir yn y darpariaethau gorfodol yng nghofrestr yr awdurdod hwnnw.

Section 81(1) and (2) of the Act provides that the monitoring officer of each relevant authority must establish and maintain a register of interests of the members and co-opted members of the authority and that the mandatory provisions of the model code applicable to each relevant authority must require the members and co-opted members of each authority to register in that authority's register such financial and other interests as are specified in the mandatory provisions.

O dan adran 81(3) a (4) o'r Ddeddf rhaid i'r darpariaethau gorfodol hynny ei gwneud yn ofynnol hefyd i aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol sydd â buddiant o'r fath ei ddatgelu cyn cymryd rhan mewn unrhyw fusnes gan yr awdurdod sy'n berthnasol i'r buddiant a gwneud darpariaeth i atal yr aelod neu'r aelod cyfetholedig hwnnw rhag cymryd rhan mewn unrhyw fusnes gan yr awdurdod y mae'r buddiant a ddatgelwyd yn berthnasol iddo neu i gyfyngu ar y rhan y mae'n ei chymryd ynddo.

Under section 81(3) and (4) of the Act those mandatory provisions must also require a member or co-opted member of a relevant authority who has such an interest to disclose it before taking part in any business of the authority which relates to it and make provision for preventing or restricting the participation of that member or co-opted member in any business of the authority to which the disclosed interest relates.

Mae adran 81(4) o'r Ddeddf yn darparu nad yw unrhyw gyfranogiad gan aelod neu aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol mewn unrhyw fusnes a waherddir gan y darpariaethau gorfodol yn fethiant i gydymffurfio â chod ymddygiad yr awdurdod os yw'r aelod neu'r aelod cyfetholedig wedi gweithredu yn unol â gollyngiad rhag y gwaharddiad a gafodd ei ganiatai gan bwyllgor safonau'r awdurdod yn unol â rheoliadau a wneir o dan is-adran (5).

Mae'r rheoliadau hyn yn rhagnodi'r amgylchiadau y caiff pwyllgorau safonau'r awdurdodau perthasol ganiatai gollyngiadau o'r fath odanynt.

Section 81(4) of the Act provides that any participation by a member or co-opted member of a relevant authority in any business which is prohibited by the mandatory provisions is not a failure to comply with the authority's code of conduct if the member or co-opted member has acted in accordance with a dispensation from the prohibition granted by the authority's standards committee in accordance with regulations made under subsection (5).

These regulations prescribe the circumstances in which standards committees of relevant authorities may grant such dispensations.

Llofnodwyd ar ran Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 66(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998(a).

Signed on behalf of the National Assembly for Wales under section 66(1) of the Government of Wales Act 1998(a).

21 Mehefin 2001

21st June 2001

Llywydd y Cynulliad Cenedlaethol

D. Elis-Thomas

The Presiding Officer of the National Assembly

(a) 1998 p. 38.

(a) 1998 c. 38.

CYNULLIAD CENEDLAETHOL CYMRU

OFFERYNNAU STATUDOL

2001 Rhif 2279 (Cy. 169)

**LLYWODRAETH LEOL,
CYMRU**

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau
(Caniatáu Gollyngiadau) (Cymru)
2001

NATIONAL ASSEMBLY FOR WALES

STATUTORY INSTRUMENTS

2001 No. 2279 (W. 169)

**LOCAL GOVERNMENT,
WALES**

The Standards Committees (Grant
of Dispensations) (Wales)
Regulations 2001

©© Hawlfraint y Goron 2001

Argraffwyd a chyhoeddwyd yn y Deyrnas Unedig gan The Stationery
Office Limited o dan awdurdod ac arolygiaeth Carol Tullo, Rheolwr
Gwasg Ei Mawrhydi ac Argraffydd Deddfau Seneddol y Frenhines.

£2.00

W/321/07/01

ON

© Crown copyright 2001

Printed and Published in the UK by the Stationery Office Limited
under the authority and superintendence of Carol Tullo,
Controller of Her Majesty's Stationery Office and Queen's Printer of
Acts of Parliament.

ISBN 0-11-090284-X

ATODIAD / ENCLOSURE
4

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i'r:	Cyngor Llawn
Dyddiad:	Medi 2015
Pwnc:	Darparu Clybiau Brecwast Di-dâl mewn Ysgolion Cynradd
Deilydd(ion) Portffolio:	Y Cyngorydd Kenneth Hughes
Pennaeth Gwasanaeth:	Delyth Molyneux
Awdur yr Adroddiad: Rhif ffôn: E-bost:	Gareth Jones 01248 752947 dgjed@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Perthnasol i bob aelod

A – Argymhelliad/Argymhellion a rheswm/rhesymau

Mae'r Grŵp Tasg a Gorffen a sefydlwyd gan y Cyngor yn argymhell -

1. Ysgolion i redeg clwb gofal cyn-ysgol talu ffi rhwng 8.00 a 8.25. Ysgolion wedyn i redeg clwb brecwast di-dâl rhwng 8.25 a 8.50. Y clybiau hyn i fod yn wahanol i'w gilydd ac nid yw presenoldeb mewn clwb cyn-ysgol yn ofynnol ar gyfer presenoldeb mewn clwb brecwast.
2. Cynnal ymgynghoriad ar yr argymhelliad hwn gyda'r cydranddalwyr mewn ffordd gyffelyb i'r ymgynghoriad blaenorol e.e. defnyddio surveymonkey a gohebiaeth â Chyrff Llywodraethu. Hyn i'w wneud gan nad oedd yr argymhelliad uchod yn opsiwn a amlinellwyd fel rhan o'r ymynghoriad gwreiddiol.
3. Y trefniadau newydd, os cymeradwyir hwy, i'w gweithredu ym Medi 2016. Os yw'r dulliau talu ar-lein mewn lle erbyn cychwyn y flwyddyn ariannol newydd o Ebrill 2016, i'w gweithredu o gychwyn tymor yr haf 2016.
4. Y Grŵp Tasg a Gorffen i barhau fel grŵp monitro a safonau ar gyfer y trefniadau newydd.

Manylion y trefniadau arfaethedig yw

- Staff presennol a gyflogir o dan y cynllun Brecwast Di-dâl i barhau fel y maent yn gyflogedig am awr o dan y trefniadau presennol; 7.50 tan 8.50.
- Y ffi i'w gosod ar 75c y dydd y plentyn ar gyfer y clwb gofal cyn-ysgol. Os oes gan

deulu dri neu fwy o blant yn mynychu'r clwb gofal cyn-ysgol yna'r ffi i'w gosod ar £2 y diwrnod ar gyfer y teulu.

- Bydd yr Awdurdod yn gosod cyfundrefn yn ei lle ar gyfer casglu ffioedd yn electronig. Bydd angen i unrhyw arian a gesglir gael ei fancio o fewn trefniadau bancio arferol yr ysgol.
- Ni fydd unrhyw newid yn rôl Caterlink fel darparwr brecwast.
- Bydd yn rhaid i'r Awdurdod ystyried yr effaith ar yr angen i gofrestru gyda CSSIW ar sail ysgol unigol gan fod cofrestru'n ofynnol os bydd yr ysgol yn rhedeg clwb cyn-ysgol ac ar ôl ysgol am gyfanswm o fwy na dwyawr mewn un dydd. Ni does cost ynghlwm â chofrestriad gyda'r CSSIW.

Mae'r Grŵp Tasg a Gorffen yn argymhell yr opsiwn hwn gan ei fod:

- Yn parhau i ddarparu brecwast di-dâl i blant ar ddechrau'r diwrnod ysgol ac yn parhau i gyflwyno blaenoriaeth Llywodraeth Cymru.
- Mae'n darparu clwb gofal cyn-ysgol i deuluoedd i hyrwyddo trefniadau gweithio. Roedd hwn yn ffactor arwyddocaol ar gyfer teuluoedd mewn defnyddio'r Clybiau Brecwast Di-dâl. Dywedodd 60% o'r ymatebwyr eu bod yn defnyddio'r ddarpariaeth ar gyfer gofal plant ac o'r rhain dywedodd 92% ei fod ar gyfer hyrwyddo'u trefniadau gweithio.
- Mae'n darparu incwm ar gyfer y Cyngor i'w osod yn erbyn ystyriaethau cyllidebol a chost y ddarpariaeth ar hyn o bryd yw £385,000. Bydd hyn yn codi wrth fabwysiadu'r Strwythur Tâl a Graddio newydd. Yn seiliedig ar ffigurau derbyn 14/15 amcangyfrifir y bydd yr incwm a gynhyrchir yn £176,130 os bydd pob disgybl yn mynychu'r clwb gofal cyn-ysgol. Os bydd 75% o'r disgyblion hynny sy'n mynychu'r clwb brecwast hefyd yn mynychu'r clwb gofal cyn-ysgol yna cynhyrchir £132,145. Bydd hyn yn disgyn i £88,113 os bydd derbyniad o 50% ac i £44,128 os bydd derbyniad o 25%.
- Dewisodd 10 allan o'r 21 Corff Llywodraethu a fynegodd hoffter yr opsiwn hwn (48%).

B – Pa opsiynau eraill y bu i chi eu hystyried a pham y bu i chi eu gwrthod a dewis /neu ddewis yr opsiwn hwn ?

1. Newid cyflogaeth goruchwylwyr o awr i hanner awr gyda'r clwb yn rhedeg o 8.30 i 8.50.

Gwrthodwyd hyn fel risg hanfodol gan y byddai goruchwylwyr yn amharod i ymgymryd â thoriad, ac yn creu anawsterau mewn recriwtio staff newydd. Ni fyddai'r arbedion hefyd ond yn nhueddau £87,000 am flwyddyn lawn.

2. Torri cyflogaeth goruchwylwyr a threfnu gwirfoddolwyr.(ond nid yn y gegin).

Gwrthodwyd hyn gan na ellid ei weithio yn nhermau recriwtio gwirfoddolwyr a'u cadw.

Byddai'n cynyddu baich gwaith penaethiaid sy'n annerbyniol fel ffordd ymlaen, yng ngoleuni anawsterau wrth recriwtio penaethiaid.

3. Cyrff Llywodraethu i dynnu'n ôl o'r cynllun ac ymuno â'r Clwb Bore Bach.

Gwrthodwyd hyn gan fod ymateb cydranddalwyr drwy surveymonkey yn arddangos gwrthwynebiad i'r syniad. Byddai hyn hefyd yn golygu bod teuluoedd yn talu am frecwast nad yw'n unol â blaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

4. Cyrff Llywodraethu i drefnu eu cynllun ysgol eu hunain drwy dderbyn arian a ddirprwywyd.

Gwrthodwyd hyn gan na fynegodd unrhyw Gorff Llywodraethu ddiddordeb yn yr opsiwn hwn oherwydd y cynnydd mewn biwrocratiaeth o ganlyniad.

C – Pam y mae hyn yn benderfyniad i'r Cyngor Llawn?

Mae hwn yn benderfyniad y mae'r Pwyllgor Gwaith wedi penderfynu y dylid ei gymryd gan y Cyngor.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r argymhelliaid hwn yn dal i ganiatáu darparu brecwast di-dâl ar gyfer disgyblion cynradd cyn dechrau'r diwrnod ysgol.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Mae'r Cyngor wedi gosod cyllideb ar gyfer darparu'r Cynllun Brecwast Di-dâl.

DD – Â phwy y bu i chi ymgynghori?		Beth a ddywedasant?
1	Prif Weithredwr/ Tîm Arweinyddiaeth Strategol (TAS /SLT) (gorfodol)	Yn cefnogi cynnwys yr adroddiad a'r cynnig l'w weithredu o Ebrill 2016 o yn bosib. Mae'r rheswm dros yr awgrym hwn yn ddeublyg – y posibilrwydd y gellid gosod cyfundrefn dalu TGaCH-seiliedig erbyn Ebrill a'r angen i wneud y mwyaf o arbedion ariannol gyda golwg ar y

		cyfyngiadau cyllidebol presennol.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Cyllid wedi bod yn rhan o ddatblygu'r adroddiad hwn ac felly dim sylwadau pellach i'w gwneud.
3	Swyddog Cyfreithiol/Monitro (gorfodol)	Holwyd am gywirdeb paragraff C o'r adroddiad – naddaswyd y geiriad yn sgil sylw'r swyddog.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dim sylwadau AD gan o dan yr argymhellion mae contractau staff presennol yn parhau fel y maent yn gyflogedig ar hyn o bryd.
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGaCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Penaethiaid, llywodraethwyr, CAB a Lleisiau Lleol wedi'i cynrychioli ar y Grŵp Tasg a Gorffen sy'n cynnig yr opsiwn o flaen y Cyngor.

E – Risgiau ac unrhyw liniaru (os yw'n berthnasol)		
1	Economaidd	Dim sylwadau
2	Gwrth-dlodi	Mae'r opsiwn ffafriedig yn parhau l gynnig brecwast am ddim o fewn canllawiau'r llywodraeth.
3	Trosedd ac anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Deilliant	
7	Arall	

F - Atodiadau:
1. Adroddiad Ymgynghori Rhieni Clwb Brecwast Mai 2015.
2. Ymateb Llywodraethwyr.

FF –Papurau Cefndirol (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

ATODIAD / ENCLOSURE
1

Adroddiad Clwb Brecwast

Adroddiad o ganlyniadau'r arolwg a ddosbarthwyd i rieni plant mewn ysgolion cynradd drwy Ynys Môn.

Roedd yr arolwg i edrych ar opsiynau sydd ar gael i'r ysgolion sydd ar hyn o bryd yn cynnig darpariaeth Clwb Brecwast di-dâl, ond sydd angen adolygu'r sefyllfa yng ngoleuni toriadau gwasanaeth, gan eto sicrhau darpariaeth ansawdd ar gyfer y teuluoedd hynny sydd ei angen.

Dosbarthwyd yr arolwg ar fformatau gwahanol. Fel copi papur drwy'r ysgolion cynradd, fel copiau electronig wedi eu hybu drwy Facebook, twitter a'u casglu at ei gilydd drwy surveymonkey.

Y Sefyllfa Bresennol

Dros y misoedd i ddod, bydd yn rhaid i'r Cyngor wneud penderfyniadau ynghylch y modd i leihau'r swm y mae'n ei wario ar wasanaethau hyd at werth £15m. Mae hyn yn cynnwys edrych ar y gyllideb ar gyfer Addysg. Mae hyn yn golygu y bydd yn rhaid i'r cyngor gydbwysu'r angen i dorri cyllidebau presennol gyda chodi'r safonau yn y dosbarth, wrth gael y lleiaf o effaith toriadau cyllidebol ar gyllideb ysgolion. Un maes ar gyfer trafodaeth bosibl yw un clybiau brecwast, sydd ar hyn o bryd yn costio £385,000 i'w rhedeg. Ar y pwynt hwn mewn amser, rhedir y Clwb Brecwast yn rhad ac am ddim mewn 46 o'r 47 ysgol gynradd ar Ynys Môn. Mae hwn yn wasanaeth y mae'n rhaid i'r Cyngor ei ddarparu lle mae llywodraethwyr yr ysgol wedi gofyn iddynt wneud hynny, lle nad oes unrhyw "reswm rhesymol i wrthod", a lle mae'r Clwb Brecwast eisoes wedi bod yn rhedeg ers 2013. Fodd bynnag ni chedwir ar wahân yr arian a ddarperir gan Lywodraeth Cymru i redeg y clybiau o fewn cyllideb gyffredinol y cyngor a gallai gael ei ddefnyddio i dalu am wasanaethau eraill y mae'r Cyngor yn eu darparu. Oherwydd bod y Clybiau Brecwast yn cael eu cyllido gan y pot o arian o Lywodraeth Cymru nid yw'r Cyngor Sir yn gallu codi ffi. Ni fydd y Cyngor ond yn gwneud trefniadau ar gyfer Clwb Brecwast di-dâl os bydd Corff Llywodraethu ysgolion yn gofyn am un. Mae gan y Cyngor fodd bynnag yr hawl i ddod â'r ddarpariaeth honno i ben lle mae'n barnu ei bod yn "afresymol" gwneud hynny. Ni cheir diffiniad o "afresymol", ond gellir ystyried ystod eang o ffactorau yn cynnwys cost y gwasanaeth, a nifer y plant sy'n defnyddio'r clwb.

Fel dewis arall i'r cynllun Clwb Brecwast di-dâl, mae'r Cyngor yn awr yn edrych ar opsiynau ar gyfer cynllun newydd i ysgolion cynradd, clwb cynnar yn y bore "Clwb Bore Bach". Un opsiwn a awgrymwyd yw i'r clwb newydd hwn fod yn agored o 8:00yb – 8:50 yb yn cynnig clwb gofal cyn-ysgol gyda brecwast iach yn rhan o'r ddarpariaeth. Byddai'r clwb yn ddi-dâl ar gyfer pob disgybl sy'n gymwys ar gyfer prydau ysgol di-dâl. Ni fyddai'r clwb yn gwneud elw, ond codid ffi am y gwasanaeth i wneud yn siŵr ei fod yn gynaliadwy, er enghraifft £1 y plentyn y bore. Er mwyn sicrhau y cedwir costau i deuluoedd yn lleiafswm, ni ddisgwylid i unrhyw deulu unigol dalu mwy na £12:50 yr wythnos yn gyfan gwbl am glwb eu plant.

Er mwyn i'r cynllun fynd yn ei flaen, byddai angen i Gyrff Llywodraethu pob ysgol gytuno. Byddai'r Cyngor yn dal i fod yn cyfrannu at y cynllun, gyda phob disgybl â hawl i brydau ysgol di-dâl yn dal i fynychu'r clwb yn ddi-dâl. Byddai cyfraniadau rhieni'n cynorthwyo i sicrhau y byddai'r gost gyffredinol i'r Cyngor yn llai nag y mae ar hyn o bryd, (hyd at 50% o'r gyllideb bresennol), a fyddai'n lleihau'r toriadau i feysydd eraill o'r gyllideb Addysg

Trosolwg o'r Ymatebion

Roedd ymateb rhyfeddol i'r arolwg hwn, gyda 1,035 o ymatebion wedi eu derbyn, ac mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol wedi chwarae rôl anferth yn y cyfranogiad hwn, gyda thros 83% o ganlyniad i bost Facebook. Mae nifer yr ymatebion yn gyfartal yn unig â nifer y teuluoedd, gan fod gan rai ymatebwyr nifer o blant yn mynychu, ond wedi dychwelyd un arolwg yn unig.

Mae 799 o'r ymatebwyr gyda phlant o oes ysgol gynradd, ac o'r rhain, dim ond 10.49% sy'n gymwys ar gyfer prydau ysgol di-dâl.

Roedd 1,000 o ymatebwyr i'r cwestiwn o sut yr oedd ymatebwyr yn teithio i'r ysgol, ond roedd y nifer uwch hwn o ymatebwyr yn bod o ganlyniad i atebion lluosog gan unigolion. Yn amlwg, y defnydd o gar preifat oedd yr ymateb uchaf gyda thros 52%, yn cael eu dilyn gan y rhai sy'n cerdded i'r ysgol yn dod i mewn ar 37%. Roedd 27 o ymatebwyr yn defnyddio cludiant ysgol i deithio i'r ysgol.

Roedd 80% o'r ymatebwyr yn mynychu eu hysgol ddalgylch.

Mae bron i 93% o'r ymatebwyr yn mynychu clwb brecwast yn eu hysgol, ac mae 59% yn defnyddio'r gwasanaeth ar gyfer gofal plant, tra bod 10 plentyn yn gorfod defnyddio'r gwasanaeth gan fod y cludiant ysgol yn cyrraedd yn yr ysgol yn rhy gynnar. Mae 61 o ymatebwyr yn defnyddio'r gwasanaeth er mwyn i'w plant gael mynediad i frechwast i alluogi lleihau costau'r cartref.

Mae 93% o'r rhai sy'n defnyddio'r gwasanaeth fel gofal plant yn gwneud hynny i gael mynediad i waith, sy'n dod i 406 o'r holl ymatebwyr.

Mewn perthynas â'r costau neu'r gallu i dalu am y gwasanaeth, roedd yn agos iawn rhwng y rhai a ymatebodd y byddai codiad tâl o 80c - £1:00 yn dderbyniol, ar 30%, tra dynododd 32% y byddai unrhyw godiad tâl yn cael effaith arwyddocaol ar gyllideb y cartref.

Roedd 34% o'r ymatebwyr yn meddwl y byddai'n rhaid iddynt leihau nifer yr oriau a weithir, neu roi'r gorau i gyflogaeth pe cyflwynid codiad tâl ar gyfer y gwasanaeth brecwast, dynododd 27% "arall" yn ymateb, gan awgrymu syniadau megis tâl is, roedd rhai'n fodlon talu, ond roedd 14% yn meddwl y byddai'n rhaid iddynt leihau gwario hanfodol, tra'r awgrymai 13.46% y byddent yn cael brecwast gartref. Nid oes gan lawer o ymatebwyr unrhyw ddewisiadau eraill sydd ar gael iddynt, a theimlant nad oes ganddynt unrhyw ddewis ond derbyn y codiad.

Ymatebwyr

Cyfanswm yr ymatebion oedd 1,035

Y rhai ohonynt a gwblhawyd:

Saesneg	81.29 %	821
Cymraeg	18.71%	189
Cyfansymiau:		1,010

Fformat yr ymatebion

Ymatebion papur-seiliedig (cofnod â llaw)	14.11%	146
Ymateb Facebook	83.19%	861
Hyrwyddo arall (ymatebion gwefan uniongyrchol)	2.42%	25
Cyfansymiau:		1,035

Q2 Cadarnhewch bod gennych blant o oedran ysgol gynradd

Oes	89.98%	799
Nac oes	10.02%	89
Cyfansymiau:		888

Q3 A yw eich plant yn gymwys ar gyfer prydau ysgol di-dâl?

Ydynt	10.49%	83
Nac ydynt	89.51%	708
Cyfansymiau:		791

Q4 Sut mae eich plant yn teithio i'r ysgol? (ticiwch bopeth sy'n gymwys)

Cerdded	37.8%	378
Beic	6.1%	61
Car preifat	52.2%	522
Cludiant ysgol swyddogol e.e. bws/ tacsï/bws mini	2.7%	27
Cludiant cyhoeddus / tacsï wedi ei drefnu'n breifat	1.2%	12
Cyfansymiau:		1000*

*Ymatebion lluosog gan ymatebwyr

Q5 A yw eich plant yn mynychu'r ysgol ddalgylch leol?

Ydynt	80.48%	643
Nac ydynt	19.52%	156
Cyfansymiau:		799

Q6 A yw eich plant yn mynychu'r clwb brecwast?

Ydynt	92.82%	737
Nac ydynt	7.18%	57
Cyfansymiau:		794

Q7 Pam y mae eich plant yn mynychu'r clwb brecwast?

Brecwast (lleihau gwariant y cartref)	8.33%	61
Rhesymau cymdeithasol	10.93%	80
Gofal plant	58.88%	431
Arall (manylwch)	21.86%	160
Cyfanswm:		732

O'r rhai "eraill" a gofnodwyd

Iechyd/iechyd meddwl	2.67%	4
Cymdeithasol	12.67%	19
Cludiant (yn cynnwys cludiant ysgol)	6.67%	10
Gwaith	71.33%	107
Arall / dim ymateb	6.67%	10
Cyfanswm:		150

Q8 Dywedwch wrthom pam y mae arnoch angen gofal plant?

Cyflogaeth	92.27%	406
Addysg	4.09%	18
Gwirfoddoli	0.68%	3
Cyfrifoldebau gofal eraill	1.36%	6
Arall (nodwch)	1.59%	7*
Cyfanswm:		440

*Ni ddynodwyd unrhyw ymatebion

Q9. Os cyflwynir codi tâl o dan gynllun newydd beth a allech yn rhesymol fforddio ei dalu?

80c-£1 y dydd y plentyn (hyd at y nenfwd o £12.50)	30.08%	219
£1.00-£1.20 y dydd y plentyn (hyd at nenfwd o £12.50)	7.28%	53
£1.20-£1.40 y dydd y plentyn (hyd at y nenfwd o £12.50)	4.81%	35
Unrhyw godiad tâl yn cael effaith sylweddol ar gyllideb y cartref	31.87%	232
Ni allaf/allwn dalu am glwb brecwast	25.96%	189
Cyfanaswm:		728

Q10 Dywedwch wrthom pa opsiynau y byddech yn eu hystyried pe cyflwyniad y taliad (ticiwch bopeth sy'n gymwys)

Trefniadau gwahanol ar gyfer gofal plant e.e. cymydog/cyfaill	22.81%	190
Lleihau gwario heb fod yn hanfodol e.e. hamdden , gwyliau ayyb	16.93%	141
Ystyried lleihau oriau cyflogaeth/rhoi'r gorau i gyflogaeth	33.61%	280
Arall (nodwch)	26.65%	222
Cyfanswm:		833

Ymatebion i "eraill"

Brecwast gartref	13.46%	28
Amser cyrraedd yn cael ei lywodraethu gan gludiant ysgol neu gyflogaeth yn yr ysgol	3.37%	7
Lleihau gwario hanfodol	14.42%	30
Lleihau cyflogaeth/ addysg neu roi'r gorau	7.21%	15
Rhoi'r gorau i fynd i'r clwb brecwast /bwyta gartref	8.17%	17
Byddant yn talu	30.77%	64
Dim ymateb	13.94%	29
Yn ddi-gategori	8.65%	18
Cyfanswm:		208

ATODIAD / ENCLOSURE
2

Cynllun Brecwast am Ddim, Gorffennaf 2015.

Free Breakfast Scheme, July 2015.

Gofynnwyd i Gyrff Llywodraethol ystyried yr opsiynau canlynol gan hysbysu'r Awdurdod o'r un sydd fwyaf ffafriol iddynt fel Corff. Mae'r tabl yn dangos yr ymatebion a dderbyniwyd.

Governing Bodies were asked to consider the following options and to inform the Authority of the option that was most favoured by them as the Body. The table shows the responses received.

Nifer ysgolion ymatebodd / *Number of schools responding* – 25 (54%)

Nifer yn methu ymateb oherwydd diffyg cworwm / *Number who could not respond because of no quorum* – 1.

Nifer yn datgan mai penderfyniad yr Awdurdod yw / *Number who stated that it is an Authority decision* – 2.

Nifer am gadw at y cynllun fel ac y mae / *Number to stay with the scheme as it is* – 1

<u>Opsiwn</u> <u>Option</u>	<u>Disgrifiad</u> <u>Description</u>	<u>Nifer ymatebion</u> <u>Number of responses</u>	<u>%</u>
1	Cadw at y cynllun presennol OND / <i>Keep to the present scheme BUT</i>		
1a	Newid cyflogaeth o awr i hanner awr gyda'r clwb yn rhedeg o 8.30 i 8.50. <i>Change employment from an hour to half an hour with the club running from 8.30 to 8.50.</i>	4	16%
1b	Torri cyflogaeth goruchwyllo gan drefnu gwirfoddolwyr (ond dim yn y egin) <i>Cut employment of supervisors and arrange volunteers.(but not in the kitchen)</i>	0	

2	Corff Llywodraethol yn tynnu allan o'r Cynllun GAN <i>Governing Body pulling out of the scheme AND</i>		
2a	Ymuno gyda Clwb Bore Bach <i>Join the Clwb Bore Bach</i>	7	28%
2b	Trefnu cynllun eich hunain gan dderbyn cyllid datganoledig <i>Arrange your own scheme by receiving delegated finance</i>	0	
3	Rhedeg clwb gofal rhwng 8.00 a 8.30 gan godi 75c ar bawb. Yna Clwb Brecwast am 8.30 i 8.50 am ddim. Defnyddio staff presennol ar y telerau presennol. Gall rhieni danfon eu plant i'r clwb brecwat erbyn 8.30 yn unig. <i>Run a care club between 8.00 and 8.30 at a fee of 75p for all children. Then a Free Breakfast Club from 8.30 to 8.50. Use present staff at the present conditions. Parents can send their children to the breakfast club by 8.30 only.</i>	10	40%

Sylwadau / Comments

Opsiwn 1 Option.

Opsiwn 1a Option

- Pwy sydd yn hysbysu staff?
- A fydd cytundebau newydd?
- Colli cyflogaeth
- *Who to inform staff?*
- *Will there be new contracts?*
- *Loss of employment*

Opsiwn 1b Option

- Ni ellir dibynnu ar wirfoddolwyr
- *One cannot rely on volunteers*

Opsiwn 2a Option

- Pryderon am gasglu arian man a gweinyddu'r cynllun.
- Teuluoedd gyda dyledion
- Cymhareb staff / disgyblion.
- Gall yr ysgol dynnu allan yn y dyfodol e.e. adolygu ymhen blwyddyn?
- *Concerns regarding collecting money and administering the scheme*
- *Families with debts*
- *Staff / pupil ratio*
- *Can the school pull out in the future e.g. review in a year?*

Opsiwn 2b Option

Opsiwn 3 Option

- Pwy sydd yn cadw'r 75c?
- Pwy sydd yn rhedeg y clwb - ysgol ynteu Awdurdod?
- Angen clwb gofal tan 8.50 i osgoi anawsterau goruchwyllo.
- Effaith 75c y dydd ar rai teuluoedd
- Eraill o'r farn fod 75c yn rhad
- Cadw 75c am 3 blynedd i roi sicrwydd
- Gosod amser pendant i rieni
- Pwy cyllido'r gweinyddu?
- *Who keeps the 75p?*
- *Who runs the club – school or Authority?*
- *Need for the care club to run until 8.50 to avoid supervision problems*
- *Effect of 75p on some families*
- *Others of the opinion that 75p is cheap*
- *Keep 75p for 3 years to give stability*
- *Place definite times for parents*
- *Who to finance the administration?*

Cyffredinol / General

- Angen dewis opsiwn gyda'r gefnogaeth fwyaf gan yr Awdurdod.
- Pryd y daw unrhyw newidiadau i rym?
- Angen i ysgolion symud fel un
- Adolygiadau rheolaidd
- Sir i benderfynnu

- *Need to choose the option with the greatest support from the Authority*
- *When do any changes come into force?*
- *Need for schools to move as one*
- *Regular reviews*
- *Council to decide*